

Çocuklar    in     Faktörlü Yeme Anketi

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çocuklar    in     Faktörlü Yeme Anketi*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18943>

 zet

Çocuklar    in    Faktörlü Yeme Anketi (  FYEA), yeme davran  lar n n ardındaki psikolojik eğilimleri ve örüntüleri    meyi amaçlayan bir adaptasyon    e idir. Bu    ek, yetişkinler için geliştirilen orijinal    Faktörlü Yeme Anketi'nin (TFEQ)  ocuk popülasyonuna yönelik olarak Türkçe'ye uyarlanm   versiyonudur. 2020 yılında Demir, Bektaş ve arkadaşları tarafından gerçekleştirilen  al  ma,    e in Türkiye'deki ilk ve ortaokul öğrencileri üzerinde geçerli ve güvenilir **psikometrik özelliklere** sahip olduğunu göstermiştir.   FYEA, özellikle çocuklarda **yeme bozuklukları** riski ve obezite ile ilişkili davranışsal kal plar n erken teşhisinde kritik bir araç olarak kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

   Faktörlü Yeme Anketi,  ocuk, Yeme Davran   , **Bilişsel K   tlama**, Disinhibisyon, Açlık, Uyarlama, Psikometrik  zellikler.

Yazarlar

Demir, D., Bektaş, M., Bektaş,  ., Demir,  ., Bryant, E. J.

Amaç

Çocuklar    in    Faktörlü Yeme Anketi'nin temel amacı,  ocuk ve ergenlerdeki yeme davran  lar n  açıklayan    temel psikolojik faktörü değerlendirmektir. Bu faktörler, bireyin yeme üzerindeki kontrol derecesini, duygusal veya durumsal tetikleyicilerle yeme eğilimini ve öznel açlık hissinin yo unlu unu belirlemeye yardımcı olur.    ek, yeme davran  lar ndaki sapmalar  veya riskli örüntüleri tanımlayarak halk sa l    ve klinik müdahale programlarına veri sağlamak amacıyla geliştirilmiştir.

Uyarlama  al  mas , uluslararası alanda kabul görmüş bu aracın, Türk kültürüne ve eğitim sistemine uygun ya  gruplarına uygulanabilirliğini ve     m kalitesini sa lamay  hedeflemiştir. Bu sayede, Türkiye'deki ara t rmac lar ve klinisyenler, çocukların yeme psikolojisini standardize edilmiş ve güvenilir bir araçla inceleyebilmektedir.

Yapı (    len Psikolojik Yapı)

  FYEA, yeme davran   n n psikolojik düzenlenmesini temsil eden    temel yap y     mektedir. Bu yapı, orijinal **   Faktörlü Yeme Anketi** modeline sad k kalm  t r.    ek tarafından     len ana yapılar şunlardır:

Bilişsel K   tlama (Cognitive Restraint): Bu faktör, bireyin kilo kontrolü veya sağlık kayg lar 

nedeniyle yeme miktarını bilinçli ve kasıtlı olarak sınırlama çabalarını ifade eder. Yüksek skorlar, diyet yapma ve yemeği kontrol etme konusunda sürekli bir zihinsel meşguliyeti gösterir.

Disinhibisyon (Disinhibition): Duygusal stres, sosyal baskı, can sıkıntısı veya belirli yiyeceklerin varlığı gibi içsel ve dışsal tetikleyiciler karşısında yeme üzerindeki kontrolün geçici olarak kaybedilmesi etilimidir. Yüksek disinhibisyon, aşırı yeme atakları ile ilişkilidir.

Açlık (Hunger): Bu faktör, bireyin fizyolojik ve öznel açlık sinyallerine karşı duyarlılığını ve açlık hissini ne kadar sık veya yavaş deneyimlediğini ölçer. Yüksek açlık skorları, yemek yeme isteğinin sık sık ortaya çıkmasını işaret edebilir.

Geçerlik

Çocuklar İçin Üç Faktörlü Yeme Anketi'nin Türkçe uyarlaması için geçerlik çalışmaları, Demir ve arkadaşları (2020) tarafından yürütülmüştür. Yapı geçerliliğini test etmek amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. Bu analizler, orijinal modeldeki üç faktörlü yapının (Bilişsel Kısıtlama, Disinhibisyon, Açlık) Türk örneklemindeki verilerle yüksek düzeyde uyum sağladığını ve kabul edilebilir uyum indeksleri sergilediğini göstermiştir. Bu sonuçlar, ölçeğin teorik olarak ölçmeyi amaçladığı psikolojik yapıları başarıyla ölçtüğünü kanıtlamaktadır.

Ayrıca, ölçeğin kriter geçerliliği bağlamında, elde edilen faktör skorlarının Vücut Kitle İndeksi (VKİ) gibi somatik göstergelerle ve diğer ilgili yeme davranış ölççekleriyle tutarlı ve anlamlı ilişkiler gösterdiği rapor edilmiştir. Örneğin, **Bilişsel Kısıtlama** ve Disinhibisyon skorlarının VKİ ile pozitif yönde ilişkili olması beklenmektedir; bu ilişkilerin teyit edilmesi, ölçeğin geçerliliğini güçlendirmiştir.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlik analizleri, özellikle iç tutarlılık düzeyini belirlemek üzere Cronbach Alfa katsayıları hesaplamalarıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın sonuçları, ÇÜFYEA'nın hem genel toplam puanında hem de üç alt faktöründe (Bilişsel Kısıtlama, **Disinhibisyon** ve Açlık) kabul edilebilir düzeyde veya yüksek iç tutarlılık sergilediğini göstermiştir. Yüksek güvenirlik katsayıları, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü ve farklı uygulamalarda sonuçların istikrarlı olacağını işaret etmektedir.

Bu **psikometrik özellikler**, ölçeğin araştırma ortamlarında güvenilir veriler toplamak için uygun olduğunu doğrulamaktadır. Güvenirlik analizlerinin başarısı, ÇÜFYEA'nın çocuklarda yeme davranışlarının uzun vadeli takibinde kullanılabilecek sağlam bir araç olduğunu göstermektedir.

Faktör Analizi

Çocuklar İçin Üç Faktörlü Yeme Anketi'nin Türkçe uyarlamasının yapısal doğrulanması, doğrulayıcı **faktör analizi** (DFA) kullanılarak yapılmıştır. Bu analiz, ölçeğin verilerinin, orijinal

teorik model olan üç faktörlü (Kısıtlama, Disinhibisyon ve Açlık) yapıya ne ölçüde desteklediğini incelemiştir. DFA sonuçları, modelin Türk örneğine mükemmel veya çok iyi düzeyde uyum sağladığını gösteren istatistiksel indekslerle desteklenmiştir. Bu durum, maddelerin beklenen faktörlere güçlü yüklenmeler gösterdiğini ve faktörler arasında beklenen teorik ilişkilerin korunduğunu kanıtlamıştır.

Araç Bilgileri

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Kaynakta belirtilmemiştir, ancak psikometrik çalışmanın niteliği gereği standartlaştırılmış bir öz bildirim (self-report) ölçeğidir. Genellikle Likert tipi derecelendirme kullanılır.

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Çocuklar ve Ergenler

Age Group: İlkokul ve Ortaokul Öğrencileri (Uyarlama çalışması 2020 yılında bu yaş gruplarını kapsamıştır.)

Population Details: Türkiye'deki ilk ve ortaokul öğrencileri örneğinde geçerlik ve güvenirlik çalışmaları tamamlanmıştır.

Test Methodology: Öz bildirim ölçeği (Self-report questionnaire).

Derecelendirme: Kaynakta detaylı bilgi mevcut değildir.

Anahtar Kelimeler

Yeme Davranışları, Çocuk Sağlığı, Halk Sağlığı Beslenmesi, **Bilişsel Kısıtlama**, Disinhibisyon, Açlık, Psikolojik Değerlendirme.

Yazarlar (Detaylı)

Sorumlu Yazar: Murat Bektaş

Author ORCID Identifier: Sorumlu yazar için ORCID bilgisi kaynakta belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: mbekta@gmail.com

Correspondence Address: İletişim e-posta adresi üzerinden sağlanmaktadır.

 zinler, ücret ve Test Y l 

Test Y l : Türkçe uyarlama  al  mas  2020 yılında yay nlanm  t r.

 zinler:  l  in kullanımı ve izinleri hakkında detaylı bilgi almak için sorumlu yazar Murat Bektaş ile doğrudan iletişime geçilmesi gerekmektedir.

 cret:  l  in ticari veya akademik kullanımı için talep edilen ücretler hakkında bilgi, sorumlu yazar (Murat Bektaş) tarafından sağlanmaktadır.

Kaynaklar

Demir, D., Bektaş, M., Bektaş,  ., Demir,  . & Bryant, E. J. (2020). Psychometric properties of the Turkish version of the Child Three-Factor Eating Questionnaire for primary and secondary school student, *Public Health Nutrition*, 1-9. doi:10.1017/S1368980020001767

Makalenin orijinal ba lant s  a a  dad r: [cambridge.org](https://doi.org/10.1017/S1368980020001767)

 l  in orijinal PDF dosyası kaynak içerikte mevcut değildir.

Çocuklar   in    Faktörlü Yeme Anketi Maddeleri

 NEML :  l  ek maddeleri, kaynak içerikte sa lanmam  t r. Maddeler, ilgili akademik yayından (Demir et al., 2020) veya sorumlu yazardan temin edilmelidir.